

Celkem bylo zachyceno téměř sto dvacet objektů náležejících povětšinou právě kultuře s moravskou malovanou keramikou. V druhé poloze se objevilo i několik sídlištních jam náležejících staršímu osídlení kultury s lineární keramikou. Většinu jam tvořily hliníky a větší sídlištní jámy neurčité funkce. Svou funkci prozrazovaly pouze dvě zásobnice s hrůškovitým řezem.

Nálezovou situaci doplňoval pohřeb dospělého gracilního jedince v natažené poloze s rukou za zády s milodary v podobě kančích klů (obr. 5). Na základě milodarů nebylo možné pohřeb kulturně zařadit, jeho datace proběhne na základě analýzy C¹⁴.

Literatura

Šmíd, M. 1991: Nové nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou na Prostějovsku. *Archeologické rozhledy* XLIII(2), 185–205.

Summary

Prostějov (Prostějov District). Between September and December 2019, a settlement belonging to a later stage of the Moravian Painted Ware culture, located in the plots “Za Kovárnou” and “U zlámaného kříže”, was excavated. It also revealed an earlier settlement features belonging to the Linear Pottery culture.

Jakub Novotný

Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)

„U Kříže“

Kultura s lineární keramikou, kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1153924.04:604285.39, 1153904.66:604270.94, 1153943.39:604271.92, 1153924.15:604250.77.

Na podzim roku 2019 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v souvislosti s plánovanou výstavbou dalšího rodinného domu ve známé lokalitě „U Kříže“, která bezprostředně navazuje na jihovýchodní okraj zastavěného území obce Rozdrojovice. Dřívější povrchové sběry a záchranné výzkumy prokázaly intenzivní osídlení tohoto místa nositeli kultur s lineární a s moravskou malovanou keramikou (naposledy Lečbých 2019).

Na parcele č. 638/84 se v půdorysu budoucího rodinného domu podařilo odhalit 121 zahloubených sídlištních objektů, z nichž naprostá většina mohla být na základě získaného movitého materiálu, především zlomků keramických nádob, datována do starší etapy osídlení lokality. Jednalo se hlavně o kulové jámy, které představovaly pozůstatky základů nosné konstrukce dvou vedle sebe stojících dlouhých nadzemních domů obdélníkového půdorysu. V bezprostředním okolí těchto domů pak byly rozmístěny exploatační jámy. Do stěny jedné z nich byla zapuštěna pec s nízkou klenbou. V jiné menší sídlištní jámě byly objeveny kosterní pozůstatky novorozence. Kultura s moravskou malovanou keramikou byla na řešené ploše zastoupena jen několika málo objekty, mimo jiné příznačnými krátkými a hlubokými žlaby neznámého účelu.

Literatura

Lečbých, M. 2019: Rozdrojovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 185–186.

Summary

Rozdrojovice (Brno-venkov District), “U Kříže”. Linear Pottery culture, Moravian Painted Ware culture. Burial located in a settlement pit. Rescue excavation.

Michal Přichystal

Starovice (okr. Břeclav)

Prostor západně od intravilánu obce, č. poz. 4997.

Lengyelská kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y=594018 X=1188417, Y=594092 X=1188638, Y=594212 X=1188599, Y=594143 X=1188385.

Stavba probíhala při západním okraji intravilánu obce na výrazném návrší (nadmořská výška cca 225 m).

Návrší je ohraničeno prudkými svahy především z jihu a východu (zde převýšení až 30 m, obr. 6). Ve směru na S má svah mírný sklon až do prostoru nivy Starovického potoka. Směrem na Z návrší přechází ve výraznou ostrožnu (kóta 243,1) obklopenou ze všech stran prudkými svahy. Jde zcela jistě o místo, které bylo v minulosti intenzivně využíváno, o čemž svědčí i nárůst archeologických situací v tomto směru.

Vlastní prostor stavby se nachází na mírném východním svahu, který je ukončen téměř rovinou, patrně uměle dotvořenou v průběhu novověku. V té době, ale i před vlastním počátkem stavby, se v prostoru nacházely záhumenky a sady, případně vinice. Využití pozemků v minulosti bylo možné interpretovat i na základě zjištěných archeologických struktur.

Pod cca 50–60 cm mocnou vrstvou ornice (nadloží) se nacházelo geologické podloží. Zde relativně pestré směsice světlých jílovců a písčitéch jílu (třetihorní karpatský flyš) v omezené míře potom sprašové hlíny.

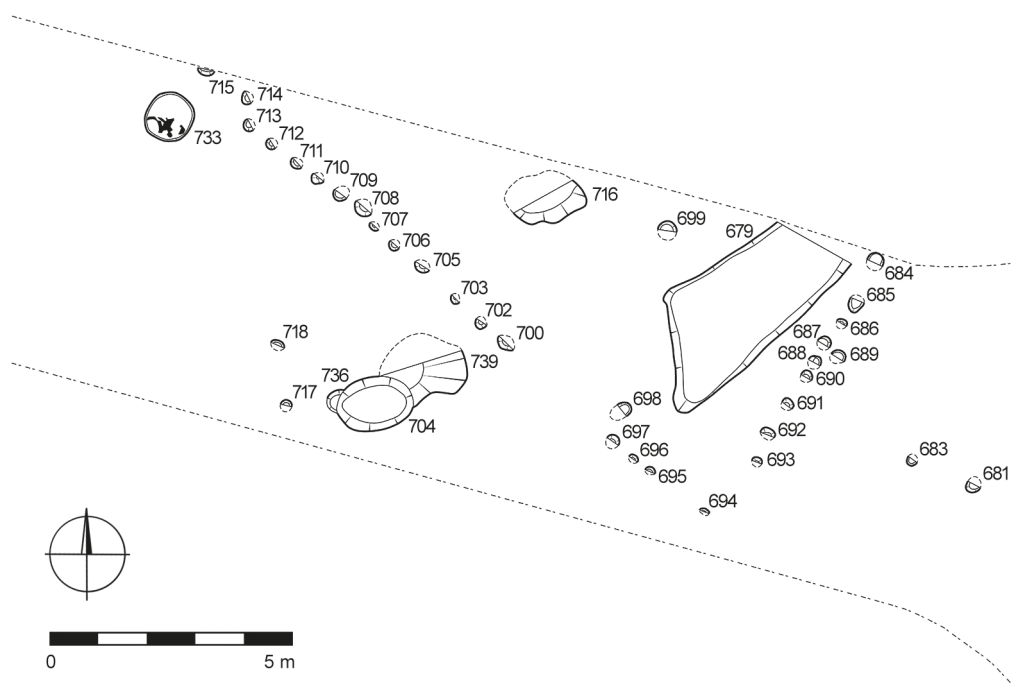
Záchranný archeologický výzkum byl realizován v červenci a následně říjnu–prosinci 2019. Už v průběhu skryvky buldozerem bylo jasné, že se v prostoru stavby nachází pozůstatek sídliště z mladší doby kamenné a starší doby bronzové (povrchové nálezy keramiky, kamenná industrie). Tato domněnka se potvrdila i při dodatečné skrývce, kdy se v ploše podařilo identifikovat několik stovek sídlištních objektů koncentrovaných na zhruba 5 místech.

Před vlastní antropogenní aktivitu lze datovat různé geologické pochody (patrně erozní, svahové apod.), díky kterým se původně značně členité jílovité podloží zarovnilo a zaplnilo několika depresí, vývratů a terénních nerovností. Tento jev nebylo snadné bez exkavace jednoznačně interpretovat. K tomuto problému bylo přistupováno z hlediska archeologie jako k zahloubeným kontextům a odpovídá tomu i číslování objektů a uložení. Jde tak např. o objekty číslo 500, 578, 592, 606, 607 atd., a zejména objekt číslo 598, kde uloženina/vrstva 205 zabírá celý střed zkoumané plochy.

Obr. 6. Starovice (ok. Břeclav). Letecký snímek lokality, pohled od severu. Foto I. Čížmář.

Fig. 6. Starovice (Břeclav District). Aerial photo of the site, a view from the north. Photo by I. Čížmář.

Obr. 7. Starovice (ok. Břeclav).
Základy domu, patrně lengyelská
kultura. Autor D. Vitulová.

Fig. 7. Starovice (Břeclav District).
Foundations of the house, probably
Lengyel culture. Author D. Vitulová.

Do těchto sedimentárních vrstev byly zahlobeny mladší objekty datovatelné především do období mladší fáze lengyelské kultury z přelomu neolitu a eneolitu. Dále mladší fáze věteřovské kultury, kultury středodunajských popelnicových polí a ve-latické kultury (viz Starovice, oddíl Doba bronzová).

Převážná část situací pochází z období lengyelské kultury. Nejvíce máme kůlových jam, které vytvářely několik spojitelných struktur, domů. Bohužel vzhledem k rozměrům skrytých komunikací se nepodařilo odkrýt celý půdorys, vždy pouze části (obr. 7). Celkem se ve skryté ploše nacházelo 4–5 struktur (šířka minimálně 10 m a délka minimálně 15 m). Rozestupy kůlových jam coby opěrných sloupů zdíva jsou proměnlivé od 0,5 m do 1 m. Některé jámy zřejmě nepřesáhly bázi ornice, a tudíž nebyly v podloží zachyceny. To se projevuje i v hloubce dochovaných objektů, které většinou nepřesahují 20 cm. Struktury jsou zpravidla jednořadové a na vnější straně nenacházíme podélné exploatační jámy, typické hliníky.

Dále byly zkoumány běžné sídlištní jámy lengyelské kultury, často obsahující bohatý inventář (kostěná šídla, velké části nádob, naběračky a také část antropomorfní plastiky – „venuše“, ale i části zoomorfních plastik). Patrně jde převážně o výrobní objekty vzhledem k jejich tvaru a bohatému inventáři. Západním směrem v mírném svahu těchto koncentrací nápadně přibývá, zatímco při východním okraji zcela chybí.

Záchranným výzkumem v roce 2019 se podařilo zdokumentovat část pravěkého sídliště v tomto prostoru zatím unikátního. Vzhledem ke geomorfologii terénu navíc jde o výšinný areál, v jehož pokračování (ve směru na západ) je možné očekávat např. struktury charakteru valu, příkopu či jiných druhů ohrazení.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Starovice (Břeclav District). The settlement of Lengyel culture was excavated during the archaeological rescue excavation.

Richard Bíško, Petr Kos

Střelice (k. ú. Střelice u Brna, okr. Brno-venkov) „Čtvrťky“.

Kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště.
Záchranný výzkum.

Lokalizace: poloha stavby na ZM ČR 1 : 10 000, list 24-34-08, v ploše mezi koordináty 213/259, 226/261, 224/252, 227/251 mm od Z/J s. č.

Výzkum při příležitosti výstavby bytového domu probíhal na přelomu měsíce června a července ve Střelicích. Lokalita se nachází na nevýrazném hřebetu skloněném k západu při jižním okraji obce, v dosud nezastavěném prostoru nad ulicí Komenského, mezi místní základní školou a ulicí Trpín. Při výzkumu bylo prozkoumáno cca 40 zahlobených objektů, které byly rozptýleny prakticky po celé ploše stavby, nejvíce se jich ovšem koncentrovalo na hřebetu v jižní polovině staveniště. Převládají mělce zahlobené jámy s nevelkým množstvím materiálu, jejichž interpretace není zcela jasná. V zásypu jedné z nich byly nalezeny pozůstatky menší psovité šelmy. Mezi objekty vynikají dvě kruhové zásobní jámy, jejichž výplně obsahovaly enormní množství mazanice pocházející z výmazu stěn nadzemních staveb, jejichž půdorysy se však v bezprostředním okolí nepodařilo zachytit. Na hroudách mazanice byly patrné otisky prutů i prken rozličných velikostí. Nejdéle byla zkoumána část hliníku (exploatační jámy) nacházející se v jihozápadní části plochy.

Jako zajímavá se jeví část nadzemní stavby v severní části staveniště, jejíž odkrýtý půdorys byl vymezen mělkými obvodovými žlaby (obr. 8). S ohledem na hloubku základových žlabů (do 10 cm) je pravděpodobné, že velká část pozůstatků tohoto typu se nacházela v tmavé ornici a byla zničena dřívější orbou.

Nálezky získané při výzkumu nevybočují z klasického spektra, které známe na sídlištní kultury s moravskou malovanou keramikou. Kromě souboru keramiky (nejvíce jí pochází z výše uvedených zásobních jam) je zastoupen soubor štípané industrie, části sekeromlatů a také kusy suroviny pro jejich výrobu – tzv. zelené břidlice získávané z výchozů u nedalekých Želešic.